

*Kaikkinaisen
naisten
syrjinnän
poistamista
koskeva
yleissopimus
Pekingin julistus*

SUOMEN
YK-LIITTO

FINLANDS FN-FÖRBUND • UNA FINLAND

Julkaisija:

SUOMEN YK-LIITTO

TÖÖLÖNTORINKATU 2B, 4. KRS

00260 HELSINKI

www.ykliitto.fi

Johdanto ja historia: TARJA HALONEN

Taitto: AGAIN DESIGN

Paino: SÄLEKARIN KIRJAPAINO OY, SOMERO, 2014

ISBN 978-952-5966-14-5 (paino)

ISBN 978-952-5966-15-2 (pdf)

Julkaisun tuottamiseen on saatu ulkoasiainministeriöltä kansalaisjärjestöjen viestintähankkeisiin ja kehityskasvatukseen tarkoitettua tukea.

Naisten oikeudet ovat ihmisoikeuksia

Kaikille yhtäläiset ihmisoikeudet määriteltiin jo YK:n yleismaailmallisessa ihmisoikeuksien julistuksessa vuonna 1948 – eli pian toisen maailmansodan päättymisen ja YK:n perustamisen jälkeen.

Sittemmin on kuitenkin solmittu useita uusia ihmisoikeussopimuksia suojaamaan esimerkiksi lasten, naisten ja vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksia – näiden ryhmien oikeuksien täysimääräinen toteutuminen kun on osoittautunut ajoittain varsin vaikeaksi tehtäväksi.

YK:n Kaikkinaisen naisten syrjinnän pois-

tamista koskeva yleissopimus (*The Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women, CEDAW*) oli syntyessään hyvin edistyksellinen asiakirja. Vuonna 1979 hyväksytty sopimus on historiallinen muun muassa siksi, että siinä tunnustettiin ensi kertaa sukupuolten välinen tasa-arvo niin työ- kuin perhe-elämässäkin. Sopimus sisältää säännöksiä muun muassa koulutukseen, työelämään osallistumiseen, terveydenhuoltoon ja naisten taloudellisiin oikeuksiin liittyen.

CEDAW on varsin kattava naisten aseman parantamiseen tähtäävä kansainvälinen sopimus, sillä se edellyttää monipuolisia toimia naisiin kohdistuvan syrjinnän poistamiseksi. Jo 187 valtiota on sopimuksen hyväksynyt ja sitoutunut näin raportoimaan joka neljäs vuosi sen toimeenpanemisesta YK:n alaiselle sopimusvalvontakomitealle. Suomi rati-

fioi CEDAW-sopimuksen 1980-luvun puolivälissä. Tätä ennen meillä säädettiin maamme ensimmäinen tasa-arvolaki, jotta kansallinen lainsäädäntömme saatiin vastaamaan uuden sopimuksen asettamia velvoitteita. Voidaan hyvin sanoa, että Suomen tasa-arvolaki syntyi, koska CEDAW:n hyväksyminen tätä edellytti.

Tasa-arvo vaatii vielä työtä

CEDAW velvoittaa sen hyväksyneitä valtioita edistämään aktiivisesti tasa-arvoa. Monissa maissa esimerkiksi naisten osallistuminen politiikkaan on saatu kasvuun erilaisten kiintiöiden avulla. Myös Suomessa naisia toimii korkeissa poliittisissa ja valtiollisissa tehtävissä tänä päivänä huomattavasti enemmän kuin sopimuksen hyväksymisen aikoihin 80-luvulla.

Naisten oikeuksien edistäminen on edelleen hyvin tarpeellista myös Suomessa. Naisten ja miesten väliset palkkaerot ovat

meillä yhä tosiasia, kuten myös se, että naisiin kohdistuu huomattavan usein fyysistä väkivaltaa etenkin lähisuhteissa. Tästä olemmekin saaneet sopimuksen täytäntöönpanoa valvovalta YK-komitealta huomautuksia, vaikka itse sopimustekstissä viitataan naisiin kohdistuvaan väkivaltaan vain joidenkin rikosten, kuten naiskaupan, yhteydessä. Suomea on velvoitettu jopa erikseen raportoimaan toimistaan naisiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi. Suomi luovutti viimeisimmän säännönmukaisen raporttinsa YK:n CEDAW-komitealle 2012, ja raportti käsiteltiin komiteassa alkuvuodesta 2014. Raportissa selostetaan ne toimenpiteet, joihin Suomessa on ryhdytty naisten syrjinnän poistamiseksi ja vastataan komitean esittämiin suosituksiin.

Lisäpöytäkirja mahdollistaa yksilövalitukset

CEDAW-sopimukseen liittyy mahdollisuus tehdä yksilövalitus. Tämän mahdollistaa sopimuksen lisäpöytäkirja, joka on luettavissa tässä julkaisussa. YK:n CEDAW-komitea, jossa on vuodesta 2009 lähtien istunut myös suomalainen oikeustieteen professori Niklas Bruun, valvoo sopimuksen toteuttamisessa tapahtunutta edistystä ja käsittelee sille osoitettuja yksilövalituksia sopimuksessa tunnustettujen oikeuksien väitetyistä loukkauksista. Lisäksi komitea antaa suosituksia sopimuksen tulkinnasta.

Muutos on väistämätöntä, mutta hidasta

Epäkohtia sukupuolten välisestä kohtelusta löytyy edelleen runsaasti. Etenkin ns. moniperusteinen syrjintä voi olla

erityisen suuri ongelma; jotkut naiset tulevat syrjityksi usean samanaikaisesti vaikuttavan syrjintäperusteen vuoksi. Tällainen voi olla sukupuolen lisäksi esimerkiksi etninen tausta/syntyperä. Lisäksi CEDAW-komitea on viime aikoina kiinnittänyt huomiota esimerkiksi iäkkäiden naisten ihmisoikeuksiin.

Kaikkiaan CEDAW-sopimus on ollut varsin hyödyllinen työkalu naisten oikeuksien ja tasavertaisen kohtelun edistämiseksi. Ruohonjuuritasolla tasa-arvoa rakennetaan erityisesti kasvatuksen ja koulutuksen avulla. Ihmiskunnan historia on kovin patriarkaalinen, ja muutos vie aikaa. Nuori sukupolvi, niin naiset kuin miehetkin, edistävät muutosta omassa arjessaan. Heille on luontevaa, että esimerkiksi kotityöt ja jälkikasvusta huolehtiminen edellyttävät molempien sukupuolten tiivistä yhteistyötä. Työ tasa-arvon saavuttamiseksi ja naisten oi-

keuksien toteutumiseksi vaatii yhä vielä panostuksia niin meillä Suomessa kuin maailmallakin. Muutos on kuitenkin käynnissä, ja sen saavuttaminen mahdollista.

TARJA HALONEN
presidentti

LISÄÄ AIHEESTA:

Kuuntele myös YK:n CEDAW-komitean suomalaisjäsenen, professori Niklas Bruunin haastattelu Yle Areenasta (Yle Puhe):

<http://areena.yle.fi/radio/1715657>

Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot

todeten Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan vahvistavan uskon ihmisen perusoikeuksiin, ihmisyksilön arvoon ja merkitykseen sekä miesten ja naisten yhtäläisiin oikeuksiin,

todeten ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen vahvistavan syrjinnän hylättävyyden ja julistavan, että kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan ja että jokaisella on oikeus nauttia julistuksessa mainittuja oikeuksia ja vapauksia ilman minkäänlaista erottelua, mukaan lukien sukupuoleen perustuva erottelu,

todeten, että kansainvälisten ihmisoike-

ussopimusten sopimusvaltiot ovat velvoitettuja varmistamaan miehille ja naisille yhtäläiset oikeudet nauttia kaikkia taloudellisia, sosiaalisia, sivistyksellisiä, kansalais- ja poliittisia oikeuksia,

ottaen huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen piirissä tehdyt yleissopimukset miesten ja naisten yhtäläisten oikeuksien edistämisestä,

todeten myös Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen hyväksymät päätöslauselmat, julistukset ja suositukset miesten ja naisten yhtäläisten oikeuksien edistämisestä,

huolissaan kuitenkin siitä, että näistä erilaisista asiakirjoista huolimatta laajaa naisten syrjintää esiintyy jatkuvasti,

muistaen, että naisten syrjintä loukkaa tasa-arvoisten oikeuksien ja ihmisarvon kunnioittamisen periaatteita, estää naisia osallistumasta yhtäläisin ehdoin kuin

miehet maidensa poliittiseen ja yhteiskunnalliseen sekä talous- ja kulttuurielämään, hidastaa yhteiskunnan ja perheen vaurastumista ja vaikeuttaa naisten voimavarojen täysimääräistä kehittämistä käytettäväksi maidensa ja ihmiskunnan hyväksi,

huolestuneina siitä, että köyhissä oloissa naiset pääsevät vähiten osallisiksi ravinnosta, terveyspalveluista, opetuksesta ja koulutuksesta, työpaikoista ja muista perustarpeista,

vakuuttuneina siitä, että tasavertaisuuden ja oikeudenmukaisuuteen perustuvan uuden kansainvälisen talousjärjestyksen luominen vaikuttaa merkittävästi miesten ja naisten tasa-arvon edistämiseen,

painottaen, että apartheidin, kaikkinaisen rasismien ja rotusyrjinnän, siirtomaavallan ja uskolonialismin, hyökkäysten,

vieraan vallan miehityksen ja ylivallan sekä valtioiden sisäisiin asioihin puuttumisen poistaminen on olennaista miesten ja naisten oikeuksien täysimääräiselle toteutumiselle,

vahvistaen, että kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden lujittaminen, kansainvälinen liennytytys, valtioiden välinen yhteistyö yhteiskunta- ja talousjärjestelmästä riippumatta, tarkan ja tehokkaan kansainvälisen valvonnan alainen yleinen ja täydellinen aseiden, erityisesti ydinaseiden riisunta, oikeudenmukaisuuden, tasa-arvon ja molemminpuolisen hyödyn periaatteiden vahvistaminen maiden välisissä suhteissa sekä vieraan vallan, siirtomaavallan tai miehityksen alaisina elävien kansojen itsemääräämisoikeuden ja kansallisen täysivaltaisuuden ja alueellisen koskemattomuuden kunnioittaminen edistävät yhteiskunnallista edistystä ja kehitystä ja siten auttavat miesten ja

naisten täyden tasa-arvon saavuttamista, **vakuuttuneina** siitä, että kunkin maan täysimittainen ja täydellinen kehittäminen, maailman hyvinvointi sekä rauhan asia edellyttävät naisten mahdollisimman laajamittaista osallistumista kaikilla aloilla yhtäläisin ehdoin miesten kanssa,

pitäen mielessä naisten suuren osuuden perheen hyvinvoinnissa ja yhteiskunnan kehityksessä, osuuden, jota tähän asti ei ole täysin tunnustettu, äitiyden yhteiskunnallisen merkityksen sekä molempien vanhempien tehtävät ja merkityksen perheessä ja lastenkasvatuksessa sekä tietoisina siitä, että naisten osa synnyttäjinä ei saa johtaa syrjintään vaan että lasten kasvattaminen edellyttää vastuun jakamista tasapuolisesti miesten ja naisten ja koko yhteiskunnan kesken,

tietoisina siitä, että miesten perinteellisen roolin samoin kuin naisten yhteis-

kunnallisen ja perheroolin muutos on tarpeen täyden tasa-arvon saavuttamiseksi miesten ja naisten välillä,

vakaasti päättäneinä toteuttaa naisten syrjinnän poistamista koskevan julistuksen periaatteet ja sen vuoksi hyväksyä tällaisen syrjinnän kaikkien muotojen ja ilmentymien poistamisen edellyttämät toimet,

ovat sopineet seuraavasta:

I OSA

1. artikla

Tässä yleissopimuksessa ”naisten syrjintä” tarkoittaa kaikkea sellaista sukupuolen perusteella tapahtuvaa syrjintää, poissulkemista tai rajoittamista, jonka vaikutus tai tarkoitus on heikentää naisille -- miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta ja siviilisäädystä riippumatta -- kuuluvien yhtäläisten ihmisoikeuksien ja perusvapauksien tunnustamista, nauttimista tai toteuttamista poliittisella, taloudellisella, yhteiskunnallisella, sivistyksellisellä, kansalaisyhteiskuntaan liittyvällä tai muilla aloilla, tai mitätöidä nämä oikeudet.

2. artikla

Sopimusvaltiot tuomitsevat naisten syrjinnän kaikki muodot ja sopivat siitä, että

ryhtyvät kaikkiin asianmukaisiin keinoin viipymättä poistamaan naisiin kohdistuvaa syrjintää, ja tämän saavuttamiseksi sitoutuvat

a) sisällyttämään kansalliseen perustuslakiinsa tai muuhun asianmukaiseen lainsäädäntöön miesten ja naisten tasa-arvon periaatteen, ellei niin jo ole tehty, ja varmistamaan laeilla ja muilla asianmukaisilla keinoilla tämän periaatteen toteuttamisen käytännössä;

b) hyväksymään asianmukaiset lainsäädäntö- ja muut toimet, jotka kieltävät kaiken naisten syrjinnän, niihin tarvittaessa liittyvine sanktioineen;

c) turvaamaan naisten oikeuksien juridisen suojaamisen samoin perustein kuin miestenkin ja varmistamaan sen, että toimivaltaisten kansallisten tuomioistuinten ja muiden julkisten instituutioiden välityksellä naisille taataan tehokas

suoja kaikkia syrjintätoimia vastaan;

d) pidättymään kaikista naisia syrjivistä toimista tai käytännöistä ja varmistamaan, että julkiset viranomaiset ja laitokset toimivat tämän velvoitteen mukaisesti;

e) ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin henkilöiden, järjestöjen ja yritysten taholta tapahtuvan naisten syrjinnän poistamiseksi;

f) ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimiin, mukaan lukien lainsäädäntötoimet, olemassaolevien naisia syrjivien lakien ja muiden säännösten, tapojen ja käytäntöjen muuttamiseksi tai poistamiseksi;

g) kumoamaan kaikki sellaiset kansalliset rikosoikeudelliset määräykset, jotka merkitsevät naisiin kohdistuvaa syrjintää.

3. artikla

Sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin asianmukaisiin toimiin mukaan lukien lain-säädäntötoimet, kaikilla aloilla, erityisesti poliittisella, sosiaalisella, taloudellisella ja sivistyksellisellä alalla, varmistaakseen naisten täyden kehityksen ja etenemisen, jotta heille taataan mahdollisuudet harjoittaa ja nauttia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia tasa-arvoisina miesten kanssa.

4. artikla

1. Sopimusvaltioiden hyväksymiä väliaikaisia erityistoimia tosiasiallisen tasa-arvon toteutumisen jouduttamiseksi ei katsota syrjinnäksi tämän yleissopimuksen tarkoittamassa mielessä, mutta ne eivät missään tapauksessa saa johtaa eriarvoisten tai erillisten normien ylläpitämiseen; näistä toimenpiteistä tulee

luopua, kun yhtäläisten mahdollisuuksi-
en ja tasa-arvoisen kohtelun päämäärät
on saavutettu.

2. Syrjinnäksi ei katsota sopimusvalti-
oiden hyväksymiä äitiyssuojaa koskevia
erityistoimia, joihin kuuluvat myös tä-
män yleissopimuksen mukaiset toimet.

5. artikla

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin
tarvittaviin toimenpiteisiin

a) muuttaakseen miesten ja naisten so-
siaalisia ja sivistyksellisiä käyttäytymis-
kaavoja poistaakseen ennakkoluulot ja
tapaan tai muuhun perustuvat käytän-
nöt, joiden lähtökohtana on käsitys jom-
mankumman sukupuolen alemmuudes-
ta tai ylemmyydestä tai kaavamainen
miesten ja naisten roolijako;

b) varmistaa, että perhekasvatukseen kuuluu äitiyden yhteiskunnallisen funktion asianmukainen ymmärtäminen ja miesten ja naisten yhteisen vastuun tunnustaminen lastensa kasvattamisessa ja kehityksessä, pitäen mielessä, että lasten etu on kaikissa tapauksissa otettava ensisijaisesti huomioon.

6. artikla

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, lainsäädäntötoimet mukaan lukien, estääkseen kaikenlaisen naisten kaupan ja naisten prostituutiosta hyötymisen.

II OSA

7. artikla

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin poistaakseen

naisten syrjinnän maan poliittisesta ja julkisesta elämästä ja erityisesti varmistukseen naisille oikeuden miesten kanssa samoin ehdoin

a) äänestää kaikissa vaaleissa ja yleisissä kansanäänestyksissä ja olla vaalikelpoinen kaikkiin yleisellä äänestyksellä valittaviin elimiin;

b) osallistua hallituksen politiikan muodostamiseen ja toteuttamiseen sekä toimia julkisen viran haltijana ja suorittaa kaikkia julkisia tehtäviä kaikilla hallinnon tasoilla;

c) osallistua maan julkiseen ja poliittiseen elämään liittyvien kansalaisjärjestöjen ja yhdistysten toimintaan.

8. artikla

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimiin varmistukseen nai-

sille mahdollisuuden samoin perustein kuin miehille ja ilman minkäänlaista syrjintää edustaa hallitustaan kansainvälisellä tasolla ja osallistua kansainvälisten järjestöjen työhön.

9. artikla

1. Sopimusvaltioiden tulee myöntää naisille yhtäläiset oikeudet kuin miehille saada, muuttaa ja säilyttää kansalaisuutensa. Erityisesti niiden tulee varmistaa, ettei avioliitto ulkomaalaisen kanssa eikä aviomiehen kansalaisuuden muutos avioliiton aikana automaattisesti muuta vaimon kansalaisuutta, tee hänestä valtiotonta tai pakota häntä vastaanottamaan miehensä kansalaisuutta.

2. Sopimusvaltioiden tulee myöntää naisille yhtäläiset oikeudet kuin miehille heidän lastensa kansalaisuuteen nähden.

III OSA

10. artikla

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin naisten syrjinnän poistamiseksi voidakseen varmistaa heille koulutuksen alalla yhtäläiset oikeudet kuin miehille ja erityisesti varmistaa miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta

a) yhtäläiset edellytykset työuran ja ammatinvalinnan ohjaukseen, mahdollisuuden opintoihin ja tutkintojen suorittamiseen kaiken asteisissa oppilaitoksissa sekä maaseudulla että kaupungissa; tämä tasa-arvo on taattava varhaiskasvatuksessa, yleissivistävässä ja teknisessä koulutuksessa, yliopistokoulutuksessa ja teknillisellä korkeakouluasteella sekä kaikenlaisessa ammatillisessa koulutuksessa;

- b) mahdollisuudet samaan opinto-ohjelmaan, samoihin tutkintoihin, samantasoisien opettajakunnan antamaan opetukseen ja samantasoiisiin koulutiloihin ja -varusteisiin;
- c) miesten ja naisten kaavamaisen roolijaon poistamiseen kaikentasoisessa ja -tyyppisessä koulutuksessa rohkaisemalla yhteisopetusta ja muita tämän päämäärän saavuttamista auttavia koulutusmuotoja ja erityisesti tarkistamalla oppikirjat ja koulutusohjelmat sekä mukauttamalla opetusmenetelmiä;
- d) yhtäläiset mahdollisuudet saada stipendejä ja muita opintoapurahoja;
- e) yhtäläiset mahdollisuudet osallistua jatko-opetukseen, mukaan lukien aikuisopetuksen ja käytännön lukutaito-ohjelmat, erityisesti sellaiseen opetukseen, jonka tarkoituksena on niin pian kuin mahdollista vähentää miesten ja naisten

koulutuksen eroja;

f) vähentää naisopiskelijoiden opintojen keskeyttämistä ja järjestää ohjelmia liian aikaisin koulunsa lopettaneille tytöille ja naisille;

g) yhtäläiset mahdollisuudet osallistua aktiivisesti urheiluun ja liikuntakasvatukseen;

h) mahdollisuus erityisopetukseen ja neuvontaan perheiden terveyden ja hyvinvoinnin varmistamiseksi, mukaan luettuna perhesuunnittelua koskeva tietous ja neuvonta.

11. artikla

1. Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin poistaa naisten syrjinnän työelämästä varmistaakseen miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta samat oikeudet, joita ovat erityisesti

-
- a) oikeus työhön kaikille ihmisille kuuluvana erottamattomana oikeutena;
 - b) oikeus samoihin työmahdollisuuksiin, mukaan lukien samojen valintaperusteiden soveltaminen työhönotossa;
 - c) oikeus vapaaseen ammatin ja työn valintaan, oikeus etenemiseen, työsuhteturvaan ja kaikkiin palvelussuhteeseen liittyviin etuuksiin ja ehtoihin sekä oikeus ammattikoulutukseen ja uudelleen koulutukseen, mukaan lukien oppisopimuskoulutus, ylempi ammatillinen koulutus ja jatkokoulutus;
 - d) oikeus samaan palkkaan, siihen liittyvine etuuksineen ja samaan kohteluun samanarvoisessa työssä ja samaan kohteluun työn laatua arvioitaessa;
 - e) oikeus sosiaaliturvaan, erityisesti eläkkeelle siirtymisen, työttömyyden, sairauden, vamman ja vanhuuden sekä muun työkyvyttömyyden varalta sekä oikeus

palkalliseen lomaan;

f) oikeus terveellisiin ja turvallisiin työolosuhteisiin, mukaan lukien suvunjakamisfunktion suojaaminen.

2. Estääkseen naisten syrjinnän avioliiton tai äitiyden perusteella ja varmistaa heidän tehokkaan oikeutensa työhön, sopimusvaltioiden tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin

a) irtisanomisen kieltämiseksi rangaistuksen uhalla raskauden tai äitiysloman johdosta sekä siviilisäätyn perustuvan syrjinnän kieltämiseksi irtisanomisen yhteydessä;

b) palkallisen äitiysloman myöntämiseksi tai järjestääkseen muun äitiysloman, johon liittyy palkkaan verrattavat sosiaalietuudet, menettämättä aikaisempaa työpaikkaa, katkaisematta työsuhdetta, vähentämättä palvelusvuosien määrää

tai menettämättä muita sosiaalietuuksia;

c) tarvittavien yhteiskuntapalvelujen järjestämiseksi, jotta vanhemmat voisivat hoitaa velvollisuutensa sekä perhettään että työtään kohtaan ja osallistua julkiseen elämään, erityisesti edistämällä lasten päivähoitopalvelujen luomista ja kehittämistä;

d) erityissuojelun järjestämiseksi raskaana oleville naisille työtehtävissä, joiden on todettu olevan haitallisia raskauden aikana.

3. Tämän artiklan kattamiin kysymyksiin liittyvä suojelulainsäädäntö on tarkistettava ajoittain tieteellisen ja teknologisen tietouden pohjalta sekä tarpeen mukaan uudistettava, kumottava tai laajennettava.

12. artikla

1. Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin naisten syrjinnän poistamiseksi terveydenhoidon alalla ja varmistaakseen miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta terveydenhoitopalvelujen saannin, mukaan lukien perhesuunnitteluun liittyvät palvelut.

2. Edellä olevan 1 kappaleen määräyksistä riippumatta sopimusvaltiot varmistavat naisille asianmukaiset palvelut raskauden, synnytyksen ja synnytyksen jälkeisen kauden aikana, antaen tarvittaessa palveluja maksuttomasti sekä riittävän ravinnon raskauden ja imettämisen aikana.

13. artikla

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin naisten

syrjinnän poistamiseksi muilta talous- ja yhteiskuntaelämän aloilta varmistukseen miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta samat oikeudet, erityisesti

- a) oikeuden perheellisyysetuksiin;
- b) oikeuden pankkilainoihin, kiinnelainoihin ja muihin luottomuotoihin;
- c) oikeuden osallistua virkistystoimintaan, urheiluun ja kulttuurielämän aloihin.

14. artikla

1. Sopimusvaltioiden tulee ottaa huomioon maaseudun naisten erityisongelmat ja heidän merkittävän osuutensa perheidensä toimeentulossa, mukaan lukien heidän työnsä talouselämän niillä aloilla, joilla ei makseta työstä rahallista korvusta, ja ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistukseen, että tämän yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan

myös maaseudun naisiin.

2. Sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin naisten syrjinnän poistamiseksi maaseudulla varmistukseen miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta, että he osallistuvat ja hyötyvät maaseudun kehityksestä ja erityisesti varmistavat näille naisille oikeuden

a) osallistua kehityssuunnitelmien laadintaan ja toteuttamiseen kaikilla tasoilla;

b) saada asianmukaisia terveydenhoitopalveluja, mukaan lukien perhesuunnitteluun liittyvää tiedotusta, neuvontaa ja palveluja;

c) hyötyä välittömästi sosiaaliturvaohjelmista;

d) saada kaiken tyyppistä koulutusta ja valmennusta oppilaitoksissa ja niiden ulkopuolella, mukaan lukien käytännön

lukutaito-ohjelmat, sekä hyötyä yhdyskuntapalveluista muun muassa heidän teknisen ammattitaitonsa parantamiseksi;

e) järjestää oma-aloitteisia ryhmiä ja osuuskuntia yhtäläisten taloudellisten mahdollisuuksien luomiseksi työsuhteen tai itsenäisen ammatinharjoittamisen avulla;

f) osallistua kaikkeen yhdyskuntatoimintaan;

g) saada maatalouslainoja ja -luottoja, osallistua markkinointijärjestelmiin ja käyttää asianmukaista teknologiaa sekä saada yhtäläinen kohtelu maareformi- ja maajako-ohjelmissa;

h) saada asianmukaiset elinolosuhteet erityisesti asuntoon, hygieniaan, sähkön ja veden saantiin, kulkuvälineisiin ja muuhun yhteydenpitoon nähden.

IV OSA

15. artikla

1. Sopimusvaltioiden tulee taata naisten ja miesten oikeudellinen tasa-arvo.
2. Sopimusvaltioiden tulee myöntää naisille yksityisoikeudellisissa kysymyksissä sama oikeustoimikelpoisuus kuin miehille sekä samat mahdollisuudet käyttää sitä. Niiden tulee erityisesti myöntää naisille yhtäläiset oikeudet tehdä sopimuksia, hallita omaisuutta ja saada yhtäläinen kohtelu oikeudenkäynnin kaikissa vaiheissa.
3. Sopimusvaltiot sopivat, että kaikki sopimukset tai muut oikeudelliset asiakirjat, olivatpa ne minkä laatuisia tahansa, joiden tarkoituksena on rajoittaa naisten oikeustoimikelpoisuutta, on katsottava mitättömiksi.

4. Sopimusvaltiot myöntävät miehille ja naisille samat oikeudet henkilöiden liikkumista sekä heidän asuin- ja kotipaikansa valinnanvapautta koskevassa lainsäädännössä.

16. artikla

1. Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin poistaa naisten syrjinnän kaikissa avioliittoon ja perhesuhteisiin liittyvissä asioissa ja erityisesti turvata miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta:

- a) sama oikeus solmia avioliitto;
- b) sama oikeus vapaasti valita aviopuolisonsa ja mennä avioliittoon vain omasta vapaasta tahdostaan;
- c) yhtäläiset oikeudet ja vastuu avioliiton aikana ja sen purkautuessa;

- d) yhtäläiset oikeudet ja vastuu vanhem-pina, siviilisäädystä riippumatta, lapsiin-sa nähden. Kaikissa tapauksissa lasten edut ovat ensisijaisia;
- e) yhtäläiset oikeudet vapaasti ja vas-tuuntuntoisesti päättää lastensa luku-määrästä ja syntymisajoista sekä mah-dollisuus tämän oikeuden harjoittamisen edellyttämään tietoon, opetukseen ja vä-lineisiin;
- f) yhtäläiset oikeudet ja vastuu lapsen holhouksen, huollon, valvonnan tai adop-tion tai vastaavien järjestelmien suhteen, milloin nämä käsitteet on kansalliseen lainsäädäntöön sisällytetty. Kaikissa ta-pauksissa lasten edut ovat ensisijaisia;
- g) samat henkilökohtaiset oikeudet avio-puolisoina, mukaan lukien oikeus valita sukunimi, ammatti ja työpaikka;
- h) samat oikeudet kummallakin aviopuo-

lisolle vapaasti omistaa, hankkia, hoitaa, hallita ja käyttää omaisuutta tai luopua siitä, joko maksutta tai korvauksesta.

2. Lapsen kihlaaminen ja lapsiavioliitto on katsottava mitättömäksi ja ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, mukaan lukien lainsäädäntötoimet, avioliiton solmimisen vähimmäisiän määrittämiseksi ja avioliittojen viralliseen väestörekisteriin kirjaamisen pakolliseksi saattamiseksi.

V OSA

17. artikla

1. Tämän yleissopimuksen toteuttamisessa tapahtuneen edistyksen arvioimiseksi perustetaan Naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea (jäljempänä ”komitea”), johon yleissopimuksen voimaan tullessa kuuluu kahdeksantoista ja sen jälkeen, kun kolmaskymmenes-

viides jäsenvaltio on sen ratifioinut tai siihen liittynyt, kaksikymmentäkolme moraaliltaan ja pätevyydeltään korkeatasoista, yleissopimuksen kattaman alan asiantuntijaa. Sopimusvaltiot valitsevat asiantuntijat kansalaistensa keskuudesta ja he toimivat henkilökohtaisessa ominaisuudessaan. Asiantuntijoiden valinnassa on otettava huomioon tasapuolinen maantieteellinen jakauma sekä että eri sivistysmuodot ja tärkeimmät oikeusjärjestelmät ovat edustettuina.

2. Komitean jäsenet valitaan salaisella äänestyksellä sopimusvaltioiden nimeämien henkilöiden luettelosta. Jokainen sopimusvaltio voi nimetä yhden henkilön omien kansalaistensa keskuudesta.

3. Ensimmäinen äänestys pidetään kuuden kuukauden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta. Viimeistään kolme kuukautta ennen kutakin äänestys-

tä Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri lähettää kaikille sopimusvaltioille kirjeen, jossa hän pyytää näitä nimeämään ehdokkaansa kahden kuukauden kuluessa. Pääsihteeri laatii täten nimeystistä henkilöistä aakkosellisen luettelon mainiten, mikä sopimusvaltio on nimennyt kunkin henkilön, ja toimittaa luettelon sopimusvaltioille.

4. Komitean jäsenten valinta tapahtuu sopimusvaltioiden kokouksessa, jonka Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri kutsuu koolle Yhdistyneiden Kansakuntien päämajaan. Tässä kokouksessa, joka on päätösvaltainen kahden kolmasosan sopimusvaltioista ollessa edustettuina, komiteaan valitaan ne ehdokkaat, jotka ovat saaneet suurimman äänimäärän sekä ehdottoman enemmistön läsnäolevien ja äänestävien sopimusvaltioiden edustajien äänistä.

5. Komitean jäsenet valitaan neljäksi vuodeksi. Ensimmäisissä vaaleissa valituista jäsenistä yhdeksän jäsenen toimikausi päättyy kuitenkin kahden vuoden kuluttua; välittömästi ensimmäisen vaalin jälkeen todetaan näiden henkilöiden nimet komitean puheenjohtajan suorittamassa arvonnassa.

6. Komitean viisi lisäjäsentä valitaan tämän artiklan 2., 3. ja 4. kappaleen mukaisesti sen jälkeen, kun kolmaskymmenesviides ratifiointi tai liittyminen on tapahtunut. Kahden täten valitun lisäjäsenten toimikausi päättyy kahden vuoden kuluttua. Näiden kahden henkilön nimet todetaan komitean puheenjohtajan suorittamassa arvonnassa.

7. Jos jonkun jäsenen paikka odottamatta vapautuu, jäsenvaltio, jonka asiantuntija on lakannut toimimasta komitean jäsenenä, nimeää kansalaisistaan toisen asi-

antuntijan, jonka komitea hyväksyy.

8. Komitean jäsenet saavat yleiskokouksen suostumuksella ja sen määräämin ehdoin palkkion Yhdistyneiden Kansakuntien varoista komitean tärkeän vastuualueen huomioon ottaen.

9. Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri asettaa komitean käyttöön tarvittavan henkilöstön, tilat ja välineet, jotta komitea voisi tehokkaasti suoriutua tämän yleissopimuksen sille asettamista tehtävistä.

18. artikla

1. Sopimusvaltiot sitoutuvat toimittamaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille komitean käsiteltäväksi kertomuksen niistä lainsäädännöllisistä, oikeudellisista, hallinnollisista ja muista toimenpiteistä, joihin ne ovat ryhtyneet

tämän yleissopimuksen määräysten toteuttamiseksi, sekä tässä suhteessa ta-
pahtuneesta edistyksestä:

- a) vuoden kuluessa siitä, jolloin yleissopi-
mus on asianomaisen valtion osalta tul-
lut voimaan;
- b) sen jälkeen vähintään joka neljäs vuosi
sekä milloin komitea sitä pyytää.

2. Kertomuksissa voidaan mainita niitä
tekijöitä ja vaikeuksia, jotka vaikuttavat
tästä yleissopimuksesta johtuvien vel-
voitteiden täyttämiseen.

19. artikla

- 1. Komitea hyväksyy omat menettelyta-
pasääntönsä.
- 2. Komitea valitsee toimihenkilönsä kah-
deksi vuodeksi kerrallaan.

20. artikla

1. Komitea kokoontuu yleensä vuosittain korkeintaan kahdeksi viikoksi käsittelemään sille tämän yleissopimuksen 18. artiklan mukaisesti jätettyjä kertomuksia.

2. Kokoukset pidetään yleensä Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa tai muussa komitean määräämässä, sopivassa paikassa.

21. artikla

1. Komitea antaa Talous- ja sosiaali-neuvoston kautta vuosittain toimintakertomuksen yleiskokoukselle ja voi tehdä ehdotuksia ja yleisluontoisia suosituksia sopimusvaltioilta saamiensa kertomusten ja muiden sopimusvaltioilta saatujen tietojen pohjalta. Nämä ehdotukset ja yleisluontoiset suositukset sisällytetään komitean toimintakertomukseen sopi-

musvaltioiden mahdollisten huomautusten kera.

2. Pääsihteeri toimittaa nämä toimintakertomukset Naisten asemaa käsittelevälle toimikunnalle tiedoksi.

22. artikla

Erityisjärjestöillä on oikeus olla edustettuina tarkasteltaessa tämän yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanoa niiden toimialaan kuuluvilla aloilla. Komitea voi pyytää erityisjärjestöjä antamaan kertomuksia yleissopimuksen täytäntöönpanosta niiden toimialaan kuuluvilla aloilla.

VI OSA

23. artikla

Mikään tämän yleissopimuksen määräys ei vaikuta mihinkään sellaisiin määräyk-

siin, jotka tämän sopimuksen määräyksiä paremmin palvelevat miesten ja naisten tasa-arvon saavuttamista:

- a) sopimusvaltion lainsäädännössä tai
- b) muussa kansainvälisessä yleissopimuksessa tai valtiosopimuksessa, joka kyseisen valtion osalta on voimassa.

24. artikla

Sopimusvaltiotsitoutuvatryhtymään kansallisella tasolla kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, joilla pyritään täysimittaisesti toteuttamaan tässä yleissopimuksessa tunnustetut oikeudet.

25. artikla

1. Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten kaikille valtioille.
2. Tämän yleissopimuksen tallettajaksi on nimetty Yhdistyneiden Kansakuntien

pääsihteeri.

3. Tämä yleissopimus edellyttää ratifioimista. Ratifioimiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

4. Kaikki valtiot voivat liittyä tähän yleissopimukseen. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymiskirja Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

26. artikla

1. Mikä tahansa sopimusvaltio voi esittää pyynnön tämän yleissopimuksen tarkistamisesta jättämällä kirjallisen ilmoituksen Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille.

2. Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous päättää, ryhdytäänkö pyynnön johdosta toimenpiteisiin ja mihin toimenpiteisiin.

27. artikla

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jolloin kahdeskymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

2. Jokaisen valtion osalta, joka tallettaa ratifioimis- tai liittymiskirjansa sen jälkeen, kun kahdeskymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu, tämä yleissopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä, jolloin asianomainen sopimusvaltio on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

28. artikla

1. Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin vastaanottaa ja ilmoittaa kaikille valtioille, mitä varauksia valtiot ovat teh-

neet tähän yleissopimukseen sen ratifioi-
dessaan tai siihen liittyessään.

2. Varauma, joka on ristiriidassa tämän yleissopimuksen tarkoituksen ja tavoitteiden kanssa, ei ole sallittu.

3. Varaumat voidaan milloin tahansa peruuttaa jättämällä sitä koskeva ilmoitus Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille, jonka tulee ilmoittaa siitä kaikille valtioille. Varauman peruutus tulee voimaan päivänä, jolloin sitä koskeva ilmoitus on vastaanotettu.

29. artikla

1. Jokainen kahden tai useamman sopimusvaltion välillä syntyvä, tämän sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskeva riita, jota ei neuvotteluin saada ratkaistuksi, on jonkin riidan osapuolen sitä pyytäessä alistettava välimiesmenette-

lyyn. Mikäli kuuden kuukauden kuluessa välimiesmenettelypyynnön esittämisestä riidan osapuolet eivät ole voineet sopia välimiesmenettelyyn liittyvistä järjestelyistä, kuka tahansa näistä osapuolista voi siirtää riidan Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi tuomioistuimen perussäännön edellyttämällä tavalla.

2. Jokainen sopimusvaltio voi tämän yleissopimuksen allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai siihen liittyessään selittää, ettei se katso tämän artiklan 1. kappaleen sitovan itseään. Tämän artiklan 1. kappale ei sido muita sopimusvaltioita tällaisen varauman tehneeseen sopimusvaltioon nähden.

3. Sopimusvaltio, joka on tehnyt tämän artiklan 2. kappaleen mukaisen varauman, voi milloin tahansa sen peruuttaa jättämällä kirjallisen ilmoituksen Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille.

30. artikla

Tämä yleissopimus, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia, talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja

Tämän pöytäkirjan sopimusvaltiot, jotka toteavat, että Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirja vahvistaa uskon perustavaa laatua oleviin ihmisoikeuksiin, ihmisarvoon sekä miesten ja naisten yhtäläisiin oikeuksiin,

toteavat, että ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen mukaan kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan ja että jokaisella on oikeus nauttia julistuksessa mainittuja oikeuksia ja vapauksia ilman minkäänlaista erottelua, mukaan lukien sukupuoleen perustuva erottelu, palauttavat mieleen, että kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia sekä ta-

loudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevissa kansainvälisissä yleissopimuksissa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeusasiakirjoissa kielletään sukupuoleen perustuva syrjintä,

palauttavat myös mieleen kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen ("yleissopimus"), jossa sopimusvaltiot tuomitsevat naisten syrjinnän kaikki muodot ja sopivat siitä, että ne ryhtyvät kaikkiin asianmukaisiin keinoihin viipymättä toimenpiteisiin naisiin kohdistuvan syrjinnän poistamiseksi,

vahvistavat päättäneensä varmistaa, että naiset nauttivat täysimääräisesti ja yhtäläisesti kaikkia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, ja ryhtyä tehokkaiisiin toimenpiteisiin estääkseen näiden oikeuksien ja vapauksien loukkaukset,

ovat sopineet seuraavasta:

1. artikla

Tämän pöytäkirjan sopimusvaltio ("sopimusvaltio") tunnustaa naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean ("komitea") toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä valituksia, jotka sille on toimitettu 2 artiklan mukaisesti.

2. artikla

Valituksia voivat tehdä sopimusvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvat yksityiset henkilöt tai henkilöryhmät, jotka väittävät kyseisen sopimusvaltion loukanneen heidän yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksiaan, tai niitä voidaan tehdä heidän puolestaan. Jos valitus tehdään yksityisten henkilöiden tai henkilöryhmien puolesta, tämän tulee tapahtua heidän suostumuksellaan, ellei valituksen tekijä voi perustella toimintaansa heidän puolestaan ilman tällaista suostumusta.

3. artikla

Valitusten tulee olla kirjallisia eivätkä ne saa olla nimettömiä. Komitea ei ota vastaan valitusta, joka koskee tähän pöytäkirjaan liittymätöntä yleissopimuksen sopimusvaltiota.

4. artikla

1. Komitea ei tutki valitusta, ellei se ole varmistunut siitä, että kaikki mahdolliset kansalliset oikeussuojakeinot on käytetty, paitsi jos niiden käyttäminen on kohutuuttomasti pitkittynyt tai ei todennäköisesti olisi tehokasta.

2. Komitea ei ota valitusta tutkittavaksi, jos:

a) se on jo tutkinut saman asian tai sitä on tutkittu tai tutkitaan muun kansainvälisen tutkinta- tai selvittelymenettelyn mukaisesti;

b) yleissopimuksen määräykset eivät so-

vellu valitukseen;

c) valitus on ilmeisen perusteeton tai sitä ei ole perusteltu riittävästi;

d) valitusoikeutta on väärinkäytetty;

e) valituksen kohteena olevat tosiseikat ovat tapahtuneet ennen kuin tämä pöytäkirja on tullut kyseisen sopimusvaltion osalta voimaan, elleivät ne ole edelleen olemassa kyseisen päivämäärän jälkeen.

5. artikla

1. Komitea voi milloin tahansa valituksen vastaanottamisen jälkeen ja ennen kuin asiasisältöä koskeva ratkaisu on annettu, toimittaa asianosaiselle sopimusvaltiolle sen kiireellisesti käsiteltäväksi pyynnön, että tämä sopimusvaltio ryhtyisi sellaisiin väliaikaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat välttämättömiä väitetyn loukkauksen uhrille tai uhreille mahdollisesti koituvien peruuttamattomien vahinkojen välttämiseksi.

2. Se, että komitea käyttää i kappaleen mukaista harkintavaltaansa, ei tarkoita, että se olisi päättänyt ottaa valituksen tutkittavaksi tai ratkaissut sen asiasisällön.

6. artikla

1. Ellei komitea saattamatta valitusta asianomaisen sopimusvaltion tietoon pääätä, että valitusta ei oteta tutkittavaksi, ja edellyttäen, että yksityinen henkilö tai henkilöt suostuvat henkilöllisyytensä paljastamiseen tälle sopimusvaltiolle, komitea saattaa luottamuksellisesti sen tietoon tämän pöytäkirjan nojalla tehdyn valituksen.

2. Vastaanottavan sopimusvaltion tulee toimittaa komitealle kuuden kuukauden kuluessa asiaa ja niitä mahdollisia toimenpiteitä, joihin se on ryhtynyt, valaisevat kirjalliset selvityksensä ja lausuntonsa.

7. artikla

1. Komitea käsittelee tämän pöytäkirjan mukaisesti vastaanotetut valitukset kaikkien niiden tietojen perusteella, joita ovat toimittaneet yksityiset henkilöt tai henkilöryhmät tai joita on toimitettu heidän puolestaan, sekä asianosainen sopimusvaltio, edellyttäen, että nämä tiedot välitetään asian osapuolille.

2. Komitea tutkii tämän pöytäkirjan nojalla tehdyt valitukset suljetuissa istunnoissaan.

3. Valituksen tutkittuaan komitea toimittaa sitä koskevat näkökannat ja mahdolliset suosituksensa asian osapuolille.

4. Sopimusvaltion tulee ottaa komitean näkökannat ja mahdolliset suositukset asianmukaisesti huomioon sekä toimittaa tälle kuuden kuukauden kuluessa kirjallisen vastauksen, mukaan lukien tiedot toimenpiteistä, joihin on ryhdytty

komitean näkökantojen ja suositusten johdosta.

5. Komitea voi pyytää sopimusvaltiota toimittamaan lisätietoja toimenpiteistä, joihin sopimusvaltio on ryhtynyt komitean näkökantojen tai sen mahdollisesti antamien suositusten johdosta, mukaan lukien, jos komitea katsoo tämän asianmukaiseksi, sopimusvaltioon myöhemmissä yleissopimuksen 18 artiklan mukaisesti annettavissa kertomuksissa.

8. artikla

1. Jos komitean saaman luotettavana pidettävän tiedon mukaan sopimusvaltio näyttäisi syyllistyneen yleissopimuksen mukaisten oikeuksien vakaviin tai järjestelmällisiin loukkauksiin, komitea pyytää tätä sopimusvaltiota yhteistyöhön tietojen tutkimiseksi ja tässä tarkoituksessa toimittamaan vastineen kyseisten tietojen osalta.

2. Ottaen huomioon kyseisen sopimusvaltion mahdollisesti toimittaman vastineen sekä komitean käytettävissä olevan muun luotettavan tiedon, komitea voi nimetä yhden tai useamman jäsenensä suorittamaan tutkinnan ja kiireellisesti raportoimaan komitealle. Tutkintaan voi sisältyä käynti sopimusvaltion alueella, mikäli käynti on oikeutettu ja sopimusvaltio on suostunut siihen.

3. Tutkittuaan tällaisen tutkinnan tulokset, komitea toimittaa ne yhdessä mahdollisten kommenttiensa ja suositustensa kanssa kyseiselle sopimusvaltiolle.

4. Kyseisen sopimusvaltion tulee toimittaa vastineensa komitealle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut komitean toimittamat tulokset, kommentit ja suositukset.

5. Tutkintasuoritetaan luottamuksellisesti ja sopimusvaltion kanssa pyritään yh-

teistyöhön kaikissa asian käsittelyn vaiheissa.

9. artikla

1. Komitea voi pyytää kyseistä sopimusvaltiota sisällyttämään yleissopimuksen 18 artiklan mukaiseen kertomukseensa yksityiskohtaiset tiedot toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tämän pöytäkirjan 8 artiklan mukaisen tutkinnan johdosta.

2. Komitea voi tarvittaessa 8 artiklan 4 kappaleessa tarkoitetun kuuden kuukauden määräajan päätyttyä pyytää kyseistä sopimusvaltiota ilmoittamaan sille toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tutkinnan johdosta.

10. artikla

1. Jokainen sopimusvaltio voi allekirjoittaessaan tai ratifioidessaan tämän pöytäkirjan tai liittyessään siihen selittää, että se ei tunnusta komitean 8 ja 9 artiklan

mukaista toimivaltaa.

2. Sopimusvaltio, joka on antanut tämän artiklan 1 kappaleen mukaisen selityksen, voi milloin tahansa peruuttaa tämän selityksen ilmoittamalla siitä pääsihteerille.

11. artikla

Sopimusvaltio ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että sen lainkäyttövaltaan kuuluvia henkilöitä ei kohdella huonosti tai uhkailla sen seurauksena, että he ovat olleet yhteydessä komiteaan tämän pöytäkirjan nojalla.

12. artikla

Komitea sisällyttää vuosittaiseen yleissopimuksen 21 artiklan mukaiseen toimintakertomukseensa yhteenvedon tämän pöytäkirjan mukaisesta toiminnastaan.

13. artikla

Kukin sopimusvaltio sitoutuu tekemään yleissopimuksen ja tämän pöytäkirjan laajasti tunnetuksi ja antamaan niille julkisuutta sekä helpottamaan tiedonsaantia komitean näkökannoista ja suosituksista, erityisesti niiden asioiden osalta, jotka koskevat kyseistä sopimusvaltiota.

14. artikla

Komitea laatii työjärjestykseensä säännöt, joita se noudattaa sille tässä pöytäkirjassa annettuja tehtäviä suorittaessaan.

15. artikla

1. Tämä pöytäkirja on avoinna allekirjoittamista varten valtiolle, joka on allekirjoittanut tai ratifioinut yleissopimuksen tai on liittynyt siihen.

2. Valtio, joka on ratifioinut yleissopimuksen tai on liittynyt siihen, voi ratifi-

oida tämän pöytäkirjan. Ratifioimiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

3. Tämä pöytäkirja on avoinna liittymistä varten valtiolle, joka on ratifoinut yleissopimuksen tai on liittynyt siihen.

4. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymiskirja Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

16. artikla

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

2. Kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tämän pöytäkirjan tai liittyy siihen sen voimaantulon jälkeen, tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden

kuluttua siitä päivästä, jona se on tallettanut oman ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

17. artikla

Tähän pöytäkirjaan ei saa tehdä varauksia.

18. artikla

1. Sopimusvaltiot voivat ehdottaa muutoksia tähän pöytäkirjaan ja toimittaa ehdotuksensa Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille. Tämän jälkeen pääsihteeri toimittaa sopimusvaltioille muutosehdotukset sekä pyynnön, että ne ilmoittavat pääsihteerille, haluavatko ne sopimusvaltioiden konferenssin koolle kutsumista ehdotusten käsittelyä ja niistä äänestämistä varten. Mikäli vähintään kolmasosa sopimusvaltioista haluaa konferenssin koolle kutsumista, pääsihteeri kutsuu sen koolle Yhdisty-

neiden Kansakuntien alaisena. Muutokset, jotka hyväksytään konferenssissa läsnäolevien ja äänestävien tämän pöytäkirjan sopimusvaltioiden äänten enemmistöllä, toimitetaan Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokoukselle hyväksymistä varten.

2. Muutokset tulevat voimaan, kun Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous on hyväksynyt ne ja kun tämän pöytäkirjan sopimusvaltioiden kahden kolmasosan enemmistö on hyväksynyt ne valtiosääntöjensä edellyttämien menettelyjen mukaisesti.

3. Kun muutokset tulevat voimaan, ne sitovat sopimusvaltioita, jotka ovat hyväksyneet ne, mutta muita sopimuspuolia sitovat edelleen tämän pöytäkirjan määräykset ja mahdolliset aikaisemmat muutokset, jotka nämä sopimuspuolet ovat hyväksyneet.

19. artikla

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän pöytäkirjan milloin tahansa ilmoittamalla siitä kirjallisesti Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

2. Irtisanominen ei rajoita tämän pöytäkirjan määräysten jatkuvaa soveltamista sellaisiin 2 artiklan nojalla tehtyihin valituksiin tai 8 artiklan nojalla käynnistettävään tutkintaan, jotka ovat peräisin ajalta ennen irtisanomisen voimaantulopäivää.

20. artikla

Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri ilmoittaa kaikille valtioille:

a) tämän pöytäkirjan mukaisista allekirjoittamisista, ratifioinneista ja liittymisistä;

- b) tämän pöytäkirjan voimaantulopäivästä ja 18 artiklan mukaisten muutosten voimaantulopäivistä;
- c) 19 artiklan mukaisista irtisanomisista.

21. artikla

1. Tämä pöytäkirja, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia, talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien arkistoon. 2. Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri toimittaa tämän pöytäkirjan oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille yleissopimuksen 25 artiklassa tarkoitetuille valtioille.

Helsingissä 22. päivänä maaliskuuta 2001
Ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja

Pekingin julistus

Hyväksytty neljännessä naisten asemaa käsittelevässä maailmankonferenssissa 15. syyskuuta 1995.

1. Me neljänteen naisten asemaa käsittelevään maailmankonferenssiin osallistuvat hallitukset

2. olemme kokoontuneet tänne Pekingiin syyskuussa 1995, Yhdistyneiden Kansakuntien perustamisen 50-vuotisjuhluvuonna,

3. vakaasti päättäneinä edistää tasa-arvoa, kehitystä ja rauhaa kaikille maailman naisille ja koko ihmiskunnan yhteiseksi eduksi;

4. tunnustamme kaikkien maailman naisten oikeuden puhua omasta puolestaan; otamme huomioon naisten, heidän rooliensa ja olosuhteidensa moninaisuuden, kunnioitamme niitä naisia, jotka

ovat raivanneet tietä, ja olemme saaneet innoitusta maailman nuorison piirissä elävästä toivosta;

5. näemme, että naisten asema on eräiltä tärkeiltä osin kohentunut viime vuosikymmenen aikana, mutta kehitys on ollut epätasaista, naisten ja miesten eriarvoisuus jatkuu sitkeästi ja suuria esteitä on vielä jäljellä, mistä on vakavia seurauksia kaikkien ihmisten hyvinvoinnille;

6. näemme myös, että tilannetta pahentaa kasvava köyhyys, jonka syyt ovat niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla ja jonka vaikutukset näkyvät maailman ihmisten enemmistön, erityisesti naisten ja lasten elämässä;

7. ryhdymme varauksetta poistamaan näitä rajoituksia ja esteitä ja siten edistämään entistä tehokkaammin naisten asemaa ja vaikutusvaltaa kaikkialla maailmassa, ja olemme yhtä mieltä siitä, että

tämä vaatii pikaisia ja päättäväisiä toimia toivon, yhteistyön ja solidaarisuuden hengessä sekä nyt heti että lähestyessämme uutta vuosituhatta.

Vahvistamme uudelleen sitoutumisemme

8. naisten ja miesten tasavertaisiin oikeuksiin ja myötäsyttyiseen ihmisarvoon sekä muihin päämääriin ja periaatteisiin, jotka sisältyvät Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjaan, Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen sekä muihin ihmisoikeusasiakirjoihin, erityisesti naisten oikeuksien ja lasten oikeuksien yleissopimukseen samoin kuin julistukseen naisiin kohdistuvan väkivallan lopettamiseksi ja julistukseen oikeudesta kehitykseen;

9. takaamaan naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien täyden toteuttamisen luovuttamattomana, kiinteänä ja erottamattomana osana ihmisoikeuksien ja perusva-

pauksien kokonaisuutta;

10. siihen yksimielisyyteen ja edistykseen, joka saatiin aikaan aiemmissa Yhdistyneiden Kansakuntien maailmankonferensseissa ja huippukokouksissa – naisten aseman edistämiseksi Nairobissa 1985, lasten oikeuksista New Yorkissa 1990, ympäristöstä ja kehityksestä Rio de Janeirossa 1992, ihmisoikeuksista Wienissä 1993, väestökysymyksistä ja kehityksestä Kairossa 1994 sekä sosiaalisesta kehityksestä Kööpenhaminassa 1995 – tasa-arvon, kehityksen ja rauhan saavuttamiseksi;

11. toteuttamaan Nairobिन strategiat naisten aseman edistämiseksi rajoituksetta ja tehokkaasti;

12. edistämään naisten vaikutusvaltaa ja asemaa – ajatuksen-, omantunnon-, uskonnon – ja mielipiteenvapaus mukaanlukien – ja siten tukemaan niiden

moraalisten, eettisten, henkisten ja älyllisten tarpeiden tyydyttämistä, joita naisilla ja miehillä on yksilöinä tai yhdessä muiden kanssa, sekä siten takaamaan heille mahdollisuudet toteuttaa kaikkia potentiaalisia kykyjään yhteiskunnassa ja tehdä elämästään sellainen kuin toivovat.

Olemme vakuuttuneita siitä, että

13. naisten vaikutusvallan lisääminen ja heidän täysi ja tasavertainen osallistumisensa kaikilla yhteiskunnan aloilla, päätöksentekoprosessit ja vallankäyttö mukaanlukien, on välttämätöntä tasa-arvon, kehityksen ja rauhan saavuttamiseksi;

14. naisten oikeudet ovat ihmisoikeuksia;

15. tasavertaiset oikeudet ja mahdollisuudet sekä voimavarojen saanti, perhevelvollisuuksien tasavertainen jakaminen miesten ja naisten kesken sekä sopu-

sointuinen kumppanuus heidän välillään ovat ratkaisevan tärkeitä heidän omalle ja heidän perheidensä hyvinvoinnille sekä demokratian vakiintumiselle;

16. köyhyyden poistaminen perustuu vakaaseen talouskasvuun, sosiaaliseen kehitykseen, ympäristönsuojeluun ja yhteiskunnalliseen oikeudenmukaisuuteen, vaatii naisten osallistumista taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen sekä naisten ja miesten yhtäläisiä mahdollisuuksia ja täyttä ja tasavertaista osallistumista ihmiskeskeiseen kestävään kehitykseen antavina ja saavina osapuolina;

17. naisten vaikutusvallan lisäämisen perusta on se, että selkeästi tunnustetaan ja vahvistetaan kaikkien naisten oikeus hallita kaikin puolin omaa terveytensä ja nimenomaan omaa hedelmällisyyttään;

18. paikallinen, kansallinen, alueellinen ja maailmanlaajuinen rauha on saavutettavissa ja liittyy erottamattomasti naisten aseman edistämiseen, sillä naiset ovat perustava voima, jota tarvitaan johtajuuteen, ristiriitojen ratkaisemiseen ja kestävän rauhan rakentamiseen kaikilla tasoilla;

19. on välttämätöntä, että naiset ovat täysin mukana, kun suunnitellaan, toteutetaan ja valvotaan tehokasta, järjestyksellistä ja sukupuolisensitiivistä politiikkaa ja ohjelmia – kehityspolitiikka ja kehitysohjelmat mukaan lukien – jotka edistävät naisten vaikutusmahdollisuuksia ja parantavat heidän asemaansa;

20. kansalaisyhteiskunnan kaikkien ryhmittyneiden – erityisesti naisryhmien ja verkostojen sekä muiden kansalaisjärjestöjen ja paikallisryhmien – osallistuminen ja panos, täysin kunnioittaen niiden riip-

pumattomuutta, on välttämätöntä tämän toimintaohjelman tehokkaalle toteuttamiselle ja seurannalle yhteistyössä hallitusten kanssa;

21. tämän toimintaohjelman toteuttaminen vaatii hallitusten ja kansainvälisen yhteisön sitoutumista. Sitoutumalla toimimaan kansallisesti ja kansainvälisesti myös tässä konferenssissa tehtyjen päätösten toteuttamiseksi hallitukset ja kansainvälinen yhteisö tunnustavat, että tärkeysjärjestyksessä etusijalle on asetettava naisten vaikutusvallan ja aseman edistäminen.

Olemme vakaasti päättäneet

22. tehostaa ponnisteluja ja toimia Nairobien naisten aseman edistämisstrategioiden tavoitteiden saavuttamiseksi tämän vuosisadan loppuun mennessä;

23. varmistaa, että naiset ja tytöt voivat täysin nauttia kaikista ihmisoikeuksista-

ta ja perusvapauksista ja toimia kaikin keinoin näiden oikeuksien ja vapauksien loukkauksia vastaan;

24. ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimiin kaiken naisten ja tyttöjen syrjinnän eliminoimiseksi sekä esteiden poistamiseksi sukupuolten välisen tasa-arvon ja naisten aseman ja vaikutusvallan edistämisen tieltä;

25. kannustaa miehiä osallistumaan täysipainoisesti kaikkeen toimintaan tasa-arvon edistämiseksi;

26. edistää naisten taloudellista itsenäisyyttä – mukaanlukien ansiotyö – ja poistaa heidän harteiltaan köyhyyden itsepintainen ja kasvava taakka paneutuen sen rakenteellisiin syihin, muuttaen talouden rakenteita ja varmistuen kaikille naisille kehityksen elintärkeinä vaikuttajina tasavertaisen osuutensa tuotantoresurseista, mahdollisuuksista

ja julkisista palveluista, muistaen myös maaseudun naiset;

27. edistää ihmiskeskeistä kestäväää kehitystä, mukaanlukien vakaa taloudellinen kasvu, järjestämällä tytöille ja naisille peruskoulutus sekä mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen, luku- ja kirjoitustaidon hankkimiseen ja perusterveydenhoitoon;

28. ryhtyä erityistoimiin taataksemme rauhan naisten aseman edistämiseksi ja tunnustaen sen johtavan aseman, joka naisilla on ollut rauhanliikkeessä, ponnistella kohti yleistä ja täydellistä, tiukan ja tehokkaan kansainvälisen valvonnan alla tapahtuvaa aseidenriisuntaa sekä tukea neuvotteluja yleismaailmallisen, multilateraalisesti ja tehokkaasti valvottavissa olevan täydellisen ydinkoekieltosopimuksen solmimiseksi viipymättä, sillä se edistää ydinaseriisuntaa ja ehkäi-

see ydinaseiden leviämistä;

29. estää ja eliminoida kaikkinaisen naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan;

30. taata naisille ja miehille tasavertaiset mahdollisuudet ja tasavertaisen kohtelun koulutuksessa ja terveydenhoidossa sekä parantaa naisten seksuaaliterveyttä samoin kuin koulutusta;

31. edistää ja suojella naisten ja tyttöjen kaikkia ihmisoikeuksia;

32. tehostaa ponnisteluja kaikkien ihmisoikeuksien ja perusvapauksien turvaamiseksi kaikille naisille ja tytöille, joiden vaikutusvallan ja aseman edistämisen tiellä on monenlaisia heidän rodustaan, iästään, etnisestä taustastaan, kulttuuristaan, uskonnostaan tai vammaisuudestaan taikka alkuperäisväestöön kuulumisesta johtuvia esteitä;

33. taata kansainvälisen oikeuden – myös humanitaarisen oikeuden – säädösten

noudattamisen erityisesti naisten ja tyttöjen suojelemiseksi;

34. kehittää kaikenikäisten naisten ja tyttöjen kaikkia potentiaalisia valmiuksia, taata heidän täysi ja tasavertainen osallistumisensa paremman maailman rakentamiseen kaikille sekä vahvistaa heidän osuuttaan kehitysprosessissa.

Olemme vakaasti päättäneet

35. varmistaa naisille tasavertaisen osuutensa taloudellisista voimavaroista, mukaanlukien maa, lainat, tiede ja tekniikka, ammattikoulutus, informaatio, viestintä ja markkinat, keinoina naisten ja tyttöjen aseman edistämiseksi ja heidän vaikutusvaltansa lisäämiseksi, sekä muun muassa kansainvälisen yhteistyön keinoin vahvistaa heidän kapasiteettiaan käyttää hyväkseen näiden resurssien antamia mahdollisuuksia;

36. taata tämän toimintaohjelman menestys, mikä vaatii hallitusten, kansainvälisten organisaatioiden ja instituutioiden lujaa sitoutumista kaikilla tasoilla. Olemme syvästi vakuuttuneita siitä, että talouskehitys, sosiaalinen kehitys ja ympäristönsuojelu ovat toisistaan riippuvaisia ja toisiaan tukevia kestävän kehityksen osatekijöitä, joiden avulla voidaan parantaa kaikkien ihmisten elämänlaatua. Kestävän kehityksen välttämätön perusta on oikeudenmukainen sosiaalinen kehitys, joka tunnustaa, että köyhien ja erityisesti köyhydessä elävien naisten vaikutusvallan lisääminen auttaa heitä käyttämään ympäristöresursseja kestävämmiin. Tunnustamme myös, että laajapohjainen ja vakaa talouskasvu kestävän kehityksen yhteydessä on välttämätöntä sosiaalisen kehityksen ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ylläpitämiseksi.

Tämän toimintaohjelman onnistuminen vaatii myös, että

- tarkoitukseen varataan riittävästi varoja niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla;
- kehitysmaille osoitetaan uusia varoja entisten lisäksi kaikista mahdollisista rahoituslähteistä, mukaanlukien multilateraaliset ja bilateraaliset rahoituslähteet sekä yksityiset, naisten aseman edistämiseksi toimivat rahastot ja rahoittajat;
- osoitetaan rahoitusta vahvistamaan kansallisten, alueellisten ja kansainvälisten instituutioiden toimintakapasiteettia;
- kaikki kansalliset, alueelliset ja kansainväliset elimet sitoutuvat naisten ja miesten tasavertaisiin oikeuksiin, velvollisuuksiin ja mahdollisuuksiin sekä heidän tasavertaiseen osallistumiseensa kaikkeen päätöksentekoon;

- perustetaan tai vahvistetaan kaikilla tasoilla sellaisia mekanismeja, joiden kautta instituutiot ja päätöksentekijät tekevät tiliä maailman naisille;

37. taata tämän toimintaohjelman onnistumisen myös siirtymätalousmaissa, joissa tarvitaan jatkuvaa kansainvälistä yhteistyötä ja apua.

38. Täten me, hallitukset, hyväksymme seuraavan toimintaohjelman ja sitoudumme panemaan sen täytäntöön ja ottamaan sukupuolinäkökulman huomioon kaikessa toiminnassamme ja kaikissa ohjelmissamme. Me kehotamme Yhdistyneet Kansakunnat -järjestelmää, alueellisia ja kansainvälisiä rahoituslaitoksia, muita asiaankuuluvia alueellisia ja kansainvälisiä instituutioita sekä kaikkia naisia ja miehiä samoin kuin kansalaisjärjestöjä – niiden riippumattomuutta kunnioittaen – ja koko kansalaisyhteis-

kuntaa yhteistyössä hallitusten kanssa täysin sitoutumaan tämän toimintaohjelman täytäntöönpanoon ja antamaan siihen täyden panoksensa.

Suomen YK-liitto
Töölöntorinkatu 2 B
00260 Helsinki
tel. +358 9 231 50 500
ykliitto.fi
toimisto@ykliitto.fi

SEURAA MEITÄ

SUOMEN
YK-LIITTO

FINLANDS FN-FÖRBUND • UNA FINLAND